

Piyano Öğrenimindeki Başarı Hedefi Yönelimleri Ölçeğinin Yapı Geçerliliğinin ve Güvenirliğinin İncelenmesi

Ahmet Can ÇAKAL

Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi, Müzik Eğitimi Anabilim Dalı

ahmetcancakal@gmail.com

Prof. Dr. Mehtap AYDINER UYGUN

Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi, Müzik Eğitimi Anabilim Dalı

mehtapaydineruygun@yahoo.com.tr

Özet

Profesyonel müzik eğitimi kapsamında yürütülen piyano öğretiminin amaçlarına ulaşabilmesinde piyano öğrenimi gören öğrencilerin başarı hedefi yönelimlerinin payı büyüktür. Piyano öğrenimindeki başarı hedefi yönelimleri, öğrencilerin bu süreçteki öğrenme görevlerine nasıl ve ne şekilde motive oldukları sorularının cevaplanmasını sağlar. Öğrencilerin piyano öğrenimindeki başarı hedefi yönelimlerinin ölçülebilmesi, bu odakta geliştirilen geçerli ve güvenilir bir ölçme aracıyla mümkündür. Bu çalışmanın amacı: “Enstrüman Öğrenimindeki Başarı Hedefi Yönelimleri Ölçeğinin” piyano öğrenimi için yapı geçerliliğinin ve güvenirliğinin incelenmesidir. Çalışma grubunu 2018-2019 eğitim-öğretim yılında Türkiye’deki 6 farklı üniversitenin müzik eğitimi ana bilim dalında öğrenim görmekte olan 461 öğrenci oluşturmuştur. Çalışma kapsamındaki ölçek öğrenme (hedef/ustalık) yaklaşma, öğrenme (hedef/ustalık) kaçınma, performans (yetenek) yaklaşma ve performans (yetenek) kaçınma hedefi yönelimlerini içermektedir. Ölçeğin tamamı 21 maddedir.

Çalışma verilerinin doğrulayıcı faktör analizinden elde edilen bulgulara göre: χ^2/sd oranı 2.30, AGFI değeri 0.90, GFI değeri 0.92, RMSEA değeri 0.053, NFI değeri 0.95, NNFI, CFI ve IFI değerleri ise 0.97 bulunmuştur. Bulgulardan elde edilen sonuçlar, çalışma kapsamında kurulan modelin veriyle mükemmel yakın bir uyumda olduğunu göstermiştir. Yapılan güvenirlilik analizi sonucunda alt boyutlara ilişkin güvenirlilik katsayıları öğrenme yaklaşma hedefi yöneliminde 0.80, öğrenme kaçınma hedefi yöneliminde 0.87, performans yaklaşma hedefi yöneliminde 0.82, performans kaçınma hedefi yöneliminde 0.70 bulunmuştur. Ölçeğin tamamına ilişkin güvenirlilik katsayısı ise 0.84’tür. Sonuçlar, “Enstrüman Öğrenimindeki Başarı Hedefi Yönelimleri Ölçeğinin” piyano öğrenimi için de yapısal geçerliliğe ve güvenirliliğe sahip olduğunu ortaya koymuştur.

Anahtar Sözcükler: Piyano öğrenimi, başarı hedefi yönelimleri ölçeği, yapı geçerliliği, güvenirlilik.

Investigation of the Construct Validity and Reliability of the Achievement Goal Orientations Scale in Piano Learning

Abstract

The success goal orientations as a motivational concept have a significant role in the achievement of the goals of the piano teaching conducted within the scope of professional music education. Achievement goal orientations in piano learning provide answers to questions of how and in what way students are motivated to learn tasks in this process. The measurement of achievement goal orientations in piano teaching is possible with a valid and reliable measurement tool developed in this focus. The purpose of this study is to investigate the construct validity and reliability of the “Approaches in Instrument Learning Scale” in piano learning. The study group is made up of 461 students majoring in music education in six different Turkish universities in the 2018-2019 academic year. The scale includes learning (goal/mastery) approach orientation, learning (goal/mastery) avoidance orientation, performance (ability) approach orientation, and performance (ability) avoidance orientation. The scale is made up of 21 items.

According to the findings from the confirmatory factor analysis of the study data, the χ^2/df ratio was 2.30, AGFI value was 0.90, GFI value was 0.92, RMSEA value was 0.053, NFI value was 0.95, NNFI, CFI and IFI values were 0.97. The results obtained from the findings show that the model established in the study is nearly a perfect fit with the data. As a result of the reliability analysis, the reliability coefficients of the sub-dimensions were found to be 0.80 for the learning approach goal orientation, 0.87 for the learning avoidance goal orientation, 0.82 for the performance approach goal orientation, and 0.70 for the performance-avoidance goal orientation. The reliability

coefficient for the whole scale was 0.84. The results showed that “The Achievement Goal Orientations in Instrument Learning Scale” had a structural validity and reliability for piano learning.

Keywords: Piano learning, achievement goal orientations scale, construct validity, reliability.

Giriş

Piyano öğretimi öğrencide piyanoya ilişkin teknik ve müzikal kazanımların oluşturulması, oluşturulan teknik ve müzikal kazanımların geliştirilmesi, geliştirilen teknik ve müzikal kazanımların da yetkinleştirilmesi basamaklarından oluşur. Piyano öğretimindeki bu basamaklar birbirleriyle bir çarkın dişlileri gibi sıralı bir ilişki içerisinde. Bu sıralı ilişkinin aksamaması, çarkın ileriye doğru işleyişindeki sürekliliğin sağlanmasıyla mümkündür. Çarkın ileriye doğru işleyişindeki sürekliliğin sağlanmasında öğrencinin piyano öğrenimindeki motivasyonu önemli bir role sahiptir. Bu süreçte öğrencileri piyano öğrenme motivasyonuna sahip ya da piyano öğrenme motivasyonundan yoksun şeklinde nitelemek yerine; onların kendi başarıları için algıladıkları hedefler üzerine odaklanmak piyano öğretimindeki etkililiğin sağlanmasında daha işlevsel bir yaklaşım olacaktır. Bu noktada başarı hedefi yönelimi, piyano öğrenimi gören öğrencilerin sürece motive olma şekillerindeki farklılıklarının açıklanmasında önemli bir faktördür (Aydiner-Uygun, 2019).

Başarı hedefi yönelimi, öğrencilerin yeterlik ya da beceriyle ilgili durumlara yaklaşımlarında, öğrenme görevlerine katılma amaçlarında ve başarıya ulaşmak için izledikleri yollarda gözlenebilir. Piyano öğretiminde bir öğretmen, öğrencilerinin farklı başarı hedefi yönelimlerini benimsediklerini fark edebilir. Örneğin öğretmen; Elif isimli öğrencisinin piyanodaki müziğe çalışma nedeninin bestecisinin o müzikle anlatmak istediği müziksel iletiyi tam anlamıyla kavrama çabası olduğunu gözlerken (öğrenme/ustalık/hedef yaklaşma yönelimi), Merve isimli öğrencisinin piyanodaki müziğe çalışırken teknik ve müzikal unsurları yanlış öğrenmekten kaçındığına tanık olabilir (öğrenme/ustalık/hedef kaçınma yönelimi). Öğretmen, Ege isimli öğrencisinin piyanoya çalışma nedeninin diğer öğrencilerden daha iyi görünme çabası olduğunu fark ederken (performans/yetenek yaklaşma yönelimi), Cem isimli öğrencisinin piyano öğretimindeki öğrenme görevlerine diğerlerinin onu yetersiz ya da yeteneksiz olarak görmesini engelleme amacıyla yaklaştığını ve bunun için performansını sergilemekten kaçındığını düşünebilir (performans/yetenek kaçınma yönelimi).(Aydiner-Uygun, 2019).

Başarı hedefi yönelimi davranışın amaçlarını belirleyen inanç, yüklenme ve duygular olarak tanımlanmaktadır. Başarı hedefi yönelimleri, bireyin yalnızca başarı görevlerinin peşinden gitme amacını içermez. Ayrıca bireylerin bir hedefe ulaşmadaki başarılarını değerlendirirken ölçüt aldığı belli bir standardı da yansıtır (Ames, 1992). Başarı hedefi yönelimi başlangıçta, öğrenme hedefi yönelimi ve performans hedefi yönelimi ayrımı bakımından kavramsallaştırılmıştır. Buna göre öğrenme hedefi yönelimi, görev temelli ve kişinin kendine dönük içsel yeterlik standartlarına odaklanırken; performans hedefi yönelimi kişilerarası yeterlik standartlarına odaklanır (Dweck, 1986; Nicholls, 1984). Başarı hedefi yöneliminin ikili modeli sonraki aşamada, yaklaşım ve kaçınma ayrımını kapsayacak şekilde genişletilmiştir. Bu ayrıma göre; yaklaşım hedefleri pozitif olasılıkları elde etme çabasını vurgularken, kaçınma hedefleri ise negatif olasılıklardan kaçınma çabasını vurgular. Üçlü hedef yönelimi modelinin ardından öğrenme yöneliminin de yaklaşım ve kaçınma hedeflerine bölündüğü dörtlü (2x2) bir model sunulmuştur (Elliot, 1999; Elliot ve McGregor, 2001).

Müzik alanındaki başarı hedefi yönelimlerinin ölçülebilmesi, geçerli ve güvenilir bir ölçme aracıyla mümkündür. Alanındaki çalışmalar incelendiğinde müzisyenlerin başarı hedefi yönelimlerinin, üçlü başarı hedefi yönelimi yapısı kullanılarak ölçüldüğü çalışmalara sıkça rastlanabilir (Örneğin; Lacaille, Koestner ve Gaudreau, 2007; Matthews ve Kitsantas, 2012; Miksza, 2011; Mentiş-Köksoy ve Aydiner-Uygun, 2018; Nielsen, 2008; Smith, 2005). Ancak buna karşın bir çalışmada (Harackiewicz, Barron, Pintrich, Elliot ve Thrash, 2002) dörtlü (2x2) başarı hedefi yönelimi yapısının ikili ve üçlü modellere kıyasla kestirimsel olarak daha yararlı olduğu açıklanmış, başka bir çalışmada (Miksza, Tan ve Dye, 2016) ise dörtlü (2x2) başarı hedefi yönelimi yapısının müzik alanı bağlamında diğer alanlardan daha farklı şekilde işleyebileceğine dair sonuçlar üretmiştir. Miksza, Tan ve Dye'nin (2016) dörtlü (2x2) başarı hedefi yönelimi yapısının müzik alanında farklı şekilde işlediği çıkarımını yaptıkları çalışmalarında, dörtlü (2x2) başarı hedefi yönelimi modelinin başlangıçta verilerin analizine ikili ve üçlü model alternatiflerinden daha uygun olacağı varsayılmasına karşın; öğrenme yaklaşma, öğrenme kaçınma ve performans hedef yönelimlerinin gizil yapılarına işaret eden farklı bir üç boyutlu yapı ortaya çıkmıştır.

Müzik alanındaki başarı hedefi yöneliminin üçlü yapısına yönelik gerçekleştirilen çalışmalarda, Midgley ve arkadaşları (1998) tarafından geliştirilen ölçeğin kullanıldığı görülmektedir (Örneğin; Nielsen 2008 yılındaki çalışmasında bu ölçeği enstrüman öğrenimine uyarlayarak kullanmıştır). Bu alanda dörtlü (2x2) başarı hedefi yönelimi yapısına yönelik gerçekleştirilen çalışmalarda da Elliot ve McGregor (2001) tarafından geliştirilen ölçeğin kullanıldığı fark edilmektedir (Örneğin; Miksza, Tan ve Dye'nin 2016 yılındaki çalışmalarında bu ölçek enstrüman öğrenimine uyarlanarak kullanılmıştır). Türkiye’de başarı hedefi yönelimi konulu müzik alanındaki çalışmalar incelendiğinde ise Enstrüman Öğrenimindeki Başarı Hedefi Yönelimleri Ölçeği adına rastlanabilir. Bu ölçek, Aydiner-Uygun (2016, 2018) tarafından başarı hedefi yöneliminin dörtlü yapısının enstrüman öğrenimine uyarlanmasıyla geliştirilmiştir. Bu çalışmanın amacı: “Enstrüman Öğrenimindeki Başarı Hedefi Yönelimleri

Ölçeği'nin" piyano öğrenimi için yapı geçerliliğinin ve güvenilirliğinin incelenmesidir. Enstrüman Öğrenimindeki Başarı Hedefi Yönelimleri Ölçeği'ne göre başarı hedefi yönelimleri: Öğrenme yaklaşma hedefi, öğrenme kaçınma hedefi, performans yaklaşma hedefi ve performans kaçınma hedefi yönelimi olmak üzere 4 alt boyuttan oluşmaktadır. Aşağıda bu alt boyutlar kısaca açıklanmış ve öğrencilerin piyano öğrenimlerindeki başarı hedefi yönelimleri düzeylerinin ölçülmesine ilişkin maddeler tanıtılmıştır.

Öğrenme Yaklaşma Hedefi Yönelimi

Çalışma kapsamına alınan başarı hedefi yönelimi alt boyutlarından ilki öğrenme yaklaşma hedefi yönelimidir. Elliot ve Thrash'e (2001) göre öğrenme yaklaşma hedefi, bir öğrenme görevinde ustalaşmayı ya da gelişmeye çalışmayı ifade etmektedir. O halde, bir öğrencinin piyano dersinde çalıştığı etüdü ya da eseri teknik ve müzikal anlamda tüm yönleriyle öğrenmek için çabalaması o öğrencinin öğrenme yaklaşma hedefi yönelimine meyilli olduğunu göstermektedir.

Öğrencilerin piyano dersindeki öğrenme yaklaşma hedefi yönelimi boyutundaki düzeyleri, bu çalışmada bir veri toplama aracı olarak kullanılan ölçekte şu maddeler ile ölçülmektedir:

Piyano dersim süresince mümkün olduğu kadar çok şey öğrenmeyi amaçlarım.

Piyanoda çalıştığım etüdü/eserin bestecisinin o etütle/eserle anlatmak istediği müziksel iletiyi kavrayıncaya kadar çalışmayı amaçlarım.

Piyanoya zihnimde belirlediğim çalma performansını elde edinceye kadar çalışmayı hedeflerim.

Piyanoya çalışma nedenim çalıştığım müziğin ilgimi çekmesidir.

Piyano dersinde verilen etüdü/eseri teknik ve müzikal açıdan tam anlamıyla öğrenmeyi amaçlarım.

Öğrenme Kaçınma Hedefi Yönelimi

Çalışma kapsamına alınan başarı hedefi yönelimi alt boyutlarından ikincisi öğrenme kaçınma hedefi yönelimidir. Öğrenme kaçınma hedefi yönelimi, bir öğrenme görevinde ustalaşmaya yakinken başarısızlığa uğramaktan kaçınmak ya da kişinin bilgisini, yeteneklerini ve becerilerini kaybetmekten kaçınmaya çalışmasını ifade etmektedir (Elliot ve Thrash, 2001). Bir öğrencinin piyano dersinde çalıştığı etüdü ya da eserin teknik ve müzikal unsurlarını yanlış öğrenmekten kaçınması, çalışmalarını yapabileceğinin en iyisini gerçekleştirmeden yarıda bırakması başka bir deyişle kendi öğrenimine olumsuz yönde ket vuruyor olması o öğrencinin piyano öğreniminde öğrenme kaçınma hedefi yönelimi boyutuna meyilli olduğunu göstermektedir.

Öğrencilerin piyano dersindeki öğrenme kaçınma hedefi yönelimi boyutundaki düzeyleri bu çalışmada bir veri toplama aracı olarak kullanılan ölçekte şu maddeler ile ölçülmektedir:

Piyano derslerinde öğretilen konuları yanlış anlamaktan kaçınırım.

Piyanoda hedeflediğim performansa ulaşamamaktan kaçınırım.

Piyanoda çalıştığım etütteki/eserdeki teknik/müzikal unsurları tam anlamıyla öğrenememekten kaçınırım.

Piyanoda seslendireceğim etüdü/eseri çalışmam sonucunda öğrenilmesi gerekenleri yeterince öğrenememekten kaçınırım.

Piyanoda çalıştığım etüde/esere teknik/müzikal bütün yönleriyle hâkim olamamaktan kaçınırım.

Piyano dersimde öğrenebileceğimden daha az şey öğrenmekten kaçınırım.

Piyanoda çalıştığım etüdü/eseri mükemmel bir şekilde öğrenememekten kaçınırım.

Performans Yaklaşma Hedefi Yönelimi

Çalışma kapsamına alınan başarı hedefi yönelimi alt boyutlarından üçüncüsü performans yaklaşma hedefi yönelimidir. Elliot ve Thrash'e (2001) göre performans yaklaşma hedefi yönelimi, bireyin diğer bireylerden daha iyi performans göstermeye çalışmasını ifade etmektedir. Bir öğrencinin piyano çalışırken diğer öğrencilerden daha iyi görünmeyi hedeflemesi ve yeterlilik durumunu diğer öğrencilerle kıyaslama yaparak belirlemesi, o öğrencinin performans yaklaşma hedefi yönelimine meyilli olduğunu göstermektedir.

Öğrencilerin piyano dersindeki performans yaklaşma hedefi yönelimi boyutundaki düzeyleri bu çalışmada bir veri toplama aracı olarak kullanılan ölçekte şu maddeler ile ölçülmektedir:

Piyanoyu diğer öğrencilerden daha iyi çalarsam kendimi okulda başarılı hissederim.

Benim için okuldaki diğer öğrencilerin iyi bir müzisyen olduğumu düşünmeleri önemlidir.

Piyanoda okulumuzda piyano çalan diğer öğrencilere göre daha iyi olmayı amaçlarım.

Piyano öğretmenime okuldaki öğrencilerin çoğundan daha iyi olduğumu göstermek isterim.

Piyanoda okulumuzda piyano çalan diğer öğrencilerden daha iyi olmak benim için önemlidir.

Performans Kaçınma Hedefi Yönelimi

Çalışma kapsamına alınan başarı hedefi yönelimi alt boyutlarının sonuncusu ise performans kaçınma hedefi yönelimidir. Elliot ve Thrash'e (2001) göre performans kaçınma hedefi yönelimi, diğer bireylerden daha kötü görünmekten kaçınmayı ifade etmektedir. Bir öğrencinin piyanoda başkalarının onu yetersiz ya da yeteneksiz olarak görmesini engellemek için performansını sergilemekten kaçınması, o öğrencinin performans kaçınma hedefi yönelimine meyilli olduğunu göstermektedir.

Öğrencilerin piyano dersindeki performans kaçınma hedefi yönelimi boyutundaki düzeyleri bu çalışmada bir veri toplama aracı olarak kullanılan ölçekte şu maddeler ile ölçülmektedir:

Piyanoya çalışma nedenim diğerlerinin beni yetersiz olarak görmelerini istemememdir.

Piyanoda diğer öğrencilerden daha yetersiz görüneceğim (konser vb.) etkinliklerde görev almaktan kaçınırım.

Piyanoya çalışmamın önemli bir nedeni kendimi rezil etmek istemememdir.

Piyanoya çalışma nedenim piyano öğretmenimin benim diğer öğrencilerden piyano çalma konusunda yetersiz ya da yeteneksiz olduğumu düşünmemesi içindir.

Yöntem

Bu çalışma, tarama modelinde yürütülmüştür.

Çalışma Grubu

Çalışma grubunu 2018-2019 eğitim-öğretim yılında Türkiye'deki 6 farklı üniversitenin müzik eğitimi ana bilim dalında öğrenim görmekte olan 461 öğrenci oluşturmuştur. Öğrencilerin öğrenim gördükleri üniversiteler: Atatürk Üniversitesi (n=73, %15.8), Balıkesir Üniversitesi (n=66, %14.3), Gazi Osman Paşa Üniversitesi (n=82, %17.8), Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi (n=79, %17.1), Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi (n=99, %21.5) ve Pamukkale Üniversitesi'dir (n=62, %13.4). Öğrencilerin %59.2'si kız ve %40.8'i erkektir. Öğrencilerin %21.5'i 1. sınıf, %23.9'u 2. sınıf, %26.2'si 3.sınıf ve %28.4'ü 4. sınıf öğrencisidir.

Veri Toplama Aracı

Bu çalışmanın bir kısım verileri kişisel bilgi formu ile toplanmıştır. Kişisel bilgi formu: Cinsiyet ve öğrenim görülen sınıfı belirlemeye yönelik 2 sorudan oluşmaktadır. Bir kısım veriler ise piyano öğrenimine uyarlanan Enstrüman Öğrenimindeki Başarı Hedefi Yönelimleri Ölçeği ile toplanmıştır. Enstrüman Öğrenimindeki Başarı Hedefi Yönelimleri Ölçeği, dörtlü (2x2) başarı hedefi yönelimi yapısına dayalı olarak (Elliot, 1999; Elliot ve McGregor, 2001) ve başarı hedefi yönelimini ölçen ölçekler (Midgley ve ark., 1998; Elliot ve McGregor, 2001) ile bu ölçekler içerisinde Türkçeye uyarlanmış olan başarı hedefi yönelimi ölçekleri (Akın ve Çetin, 2007; Arslan ve Akın, 2015) ve enstrüman öğrenimindeki başarı hedefi yönelimini ölçen ölçekler (Miksza, 2009; Miksza, Tan ve Dye, 2016) incelenerek Aydıner-Uygun (2016, 2018) tarafından enstrüman öğrenimine uyarlanmıştır. Ölçek, öğrenme hedefi yönelimi ve performans hedefi yönelimi olmak üzere iki ana boyuttan oluşmaktadır. Öğrenme hedefi yönelimi boyutu öğrenme yaklaşma ve öğrenme kaçınma hedefi yönelimi alt boyutlarını, performans hedefi yönelimi boyutu da performans yaklaşma ve performans kaçınma hedefi yönelimi alt boyutlarını içermektedir. Ölçeğin öğrenme yaklaşma hedefi yönelimi boyutunda 5 madde, öğrenme kaçınma hedefi yönelimi boyutunda 7 madde, performans yaklaşma hedefi yönelimi boyutunda 5 madde ve performans kaçınma hedefi yönelimi boyutunda da 4 madde bulunmaktadır. Enstrüman Öğrenimindeki Başarı Hedefi Yönelimleri Ölçeği kendini değerlendirme türünde bir ölçektir. Ölçek, bireylerin enstrüman öğrenimindeki başarı hedefi yönelimi düzeylerini belirlemeye yönelik geliştirilen ve bireyin kendisi hakkında bilgi vermesi esasına dayalı bir ölçme aracıdır. Ölçekten alınan toplam puan madde sayısına (21) bölünerek, bireyin enstrüman öğrenimindeki başarı hedefi yönelimi boyutlarındaki düzeyi hakkında bilgi edinilmektedir (Aydın-Uygun, 2016, 2018).

Verilerin Analizi

Bu çalışma kapsamında, piyano öğrenimine uyarlanan Enstrüman Öğrenimindeki Başarı Hedefi Yönelimleri Ölçeğinin yapı geçerliliğine ilişkin kanıtları ortaya koymak amacıyla çalışma grubundan elde edilen veriler üzerinde Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) yapılmıştır. Ölçeğin piyano öğrenimine uyarlanmasındaki güvenilirliğine ilişkin kanıtları sunmak amacıyla da iç tutarlılık hakkında bilgi veren Cronbach Alfa korelasyon katsayısı hesaplanmıştır. Ölçeğin yapı geçerliliği kapsamında yürütülen DFA için Lisrel 8.7 programından yararlanılırken, güvenilirlik çalışması kapsamında yürütülen analizler için SPSS 22 istatistik paket programından yararlanılmıştır.

Bulgular

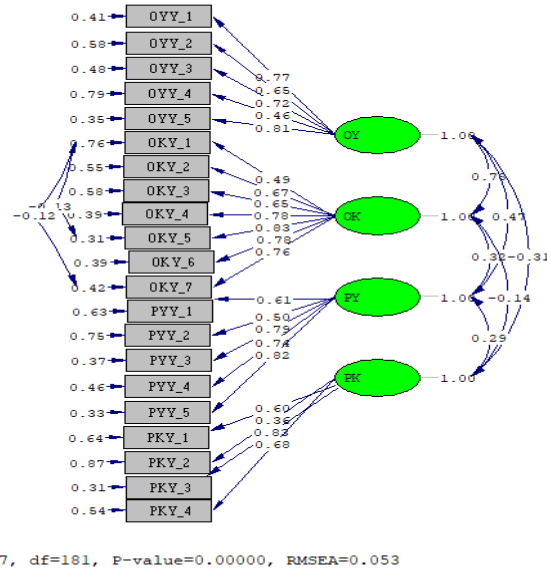
Bu bölümde, piyano öğrenimine uyarlanan Enstrüman Öğrenimindeki Başarı Hedefi Yönelimleri Ölçeğinin geçerlilik ve güvenilirlik analizlerinden elde edilen bulgular, tablolar ve grafik halinde sunularak yorumlanmıştır. Tablo 1’de piyano öğrenimine uyarlanan Enstrüman Öğrenimindeki Başarı Hedefi Yönelimleri Ölçeğinin faktör yüklerine ilişkin dağılımlara yer verilmiştir.

Tablo 10. Piyano Öğrenimine Uyarlanan Enstrüman Öğrenimindeki Başarı Hedefi Yönelimleri Ölçeğinin Faktör Yüklerine İlişkin Dağılımlar

	Öğrenme Yaklaşma Yönelimi (ÖYY)	Öğrenme Kaçınma Yönelimi (ÖKY)	Performans Yaklaşma Yönelimi (PYY)	Performans Kaçınma Yönelimi (PKY)
ÖYY_1	.636			
ÖYY_5	.575			
ÖYY_9	.615			
ÖYY_13	.406			
ÖYY_21	.718			
ÖKY_2		.376		
ÖKY_6		.634		
ÖKY_10		.617		
ÖKY_14		.747		
ÖKY_16		.765		
ÖKY_17		.718		
ÖKY_19		.694		
PYY_3			.537	
PYY_7			.466	
PYY_11			.694	
PYY_15			.636	
PYY_18			.731	
PKY_4				.479
PKY_8				.297
PKY_12				.619
PKY_20				.549

Tablo 1’de; ölçek maddelerinin faktör yük değerlerinin 0.30 ila 0.77 arasında değişmekte olduğu görülmektedir.

Grafik 1'de; piyano öğrenimine uyarlanan Enstrüman Öğrenimindeki Başarı Hedefi Yönelimleri Ölçeğine ait model verilmiştir.

Grafik 16. Piyano Öğrenimine Uyarlanan Enstrüman Öğrenimindeki Başarı Hedefi Yönelimleri Ölçeğine Ait Model

Grafik 1'de de görüldüğü gibi; piyano öğrenimine uyarlanan Enstrüman Öğrenimindeki Başarı Hedefi Yönelimleri Ölçeğinin maddeleriyle gizil değişkenler (latent variables) arasındaki standartlaştırılmış yükler 0.36 ve üstündedir. Modelin ki-kare değeri 416.37 olarak hesaplanmıştır ve serbestlik derecesi (sd) 181 bulunmuştur. Dolayısıyla $416.37/181=2.30$ değeri kabul edilebilir bir uyumun göstergesidir (Erkorkmaz, Etikan, Demir, Özdamar ve Sanisoğlu, 2013). Ölçeğe ait diğer uyum istatistikleri ise Tablo 2'de verilmiştir.

Tablo 11. Piyano Öğrenimine Uyarlanan Enstrüman Öğrenimindeki Başarı Hedefi Yönelimleri Ölçeğinin Uyum İstatistikleri

Uyum istatistiği	Uyum Değerleri	İyi uyum	Kabul Edilebilir Uyum	Sonuç
χ^2	416.37			
χ^2 /sd	2.30	$0 \leq \chi^2/sd \leq 2$	$2 < \chi^2/sd \leq 3$	Kabul edilebilir uyum
RMSEA	0.053	$0 \leq RMSEA \leq 0.05$	$0.05 < RMSEA \leq 0.10$	Kabul edilebilir uyum
NFI	0.95	$0.95 \leq NFI \leq 1.00$	$0.90 \leq NFI < 0.95$	Mükemmel uyum
NNFI	0.97	$0.97 \leq NNFI \leq 1.00$	$0.95 \leq NNFI < 0.97$	Mükemmel uyum
CFI	0.97	$0.97 \leq CFI \leq 1.00$	$0.95 \leq CFI < 0.97$	Mükemmel uyum
GFI	0.92	$0.95 \leq GFI \leq 1.00$	$0.90 \leq GFI < 0.95$	Kabul edilebilir uyum
AGFI	0.90	$0.90 \leq AGFI \leq 1.00$	$0.85 \leq AGFI < 0.90$	Mükemmel uyum
IFI	0.97	$0.97 \leq CFI \leq 1.00$	$0.95 \leq CFI < 0.97$	Mükemmel uyum

Tablo 2'de DFA ile model-veri uyumuna ilişkin hesaplanan istatistiklerden en sık kullanılan Ki-kare (χ^2), Ki-kare/Serbestlik Derecesi (χ^2 /sd), Tahminin Kök Hata Kareler Ortalaması (RMSEA), Ölçeklendirilmiş Uyum

İndeksi (NFI), Ölçeklendirilmemiş Uyum İndeksi (NNFI), Karşılaştırılmalı Uyum İndeksi (CFI), Uyum İyiliği İndeksi (GFI), Düzeltilmiş Uyum İyiliği İndeksi (AGFI) ve Artan Uyum İndeksi (IFI) değerlerine ilişkin dağılımlar verilmiştir. χ^2/sd oranının 2'den ve RMSEA değerinin 0.05'ten düşük çıkması; NFI, NNFI, CFI, GFI, AGFI ve IFI değerlerinin 0.95'ten yüksek çıkması model-veri uyumunun mükemmel olduğunu göstermektedir (Jöreskog ve Sörbom, 1993; Tabachnick ve Fidell, 2006; Yılmaz ve Çelik, 2009). Hesaplanan χ^2/sd oranının 3'ten, RMSEA değerinin 0.10'dan düşük çıkması, GFI değerinin 0.85'ten, AGFI değerinin 0.80'den büyük çıkması ise model-veri uyumu için kabul edilebilir alt sınırlardır (Anderson ve Gerbing, 1984; Cole, 1987; Marsh, Balla ve McDonald, 1988; akt. Duyan ve Gelbal, 2008).

Tablo 2'de; χ^2/sd oranının 2.30, AGFI değerinin 0.90, GFI değerinin 0.92, RMSEA değerinin 0.053, NFI değerinin 0.95, NNFI, CFI ve IFI değerlerinin ise 0.97 olduğu görülmektedir. Bulgulara göre; NFI, NNFI, CFI, AGFI ve IFI uyum iyiliği değerlerinin mükemmel düzeylerde olduğu, χ^2/sd oranı ile RMSEA ve GFI değerlerinin ise kabul edilebilir uyum düzeylerinde olduğu söylenebilir. Tablodaki model-veri uyumuna ilişkin değerlerin tamamı dikkate alındığında da kurulan modelin veriyle mükemmel yakın bir uyum verdiği anlaşılmaktadır. Bu bulgular, Enstrüman Öğrenimindeki Başarı Hedefi Yönelimleri Ölçeği'nin piyano öğrenimine uyarlanmasıyla elde edilen ölçeğin faktör yapısının doğrulandığını ve bu bakımdan da yapısal geçerliliğe sahip bir ölçek olduğunu ortaya koymaktadır.

Güvenirlilik

Enstrüman Öğrenimindeki Başarı Hedefi Yönelimleri Ölçeği'nin piyano öğrenimi için güvenilirliğini sınamak amacıyla maddelerin birbirleriyle ve testin tamamıyla ne kadar tutarlı olduğunun ölçüsünü veren Cronbach Alfa iç tutarlılık katsayısı hesaplanmıştır. Yapılan güvenilirlik analizi sonucunda iç tutarlılık katsayıları öğrenme yaklaşma hedefi yönelimi için 0.80, öğrenme kaçınma hedefi yönelimi için 0.87, performans yaklaşma hedefi yönelimi için 0.82, performans kaçınma hedefi yönelimi için 0.70 bulunmuştur. Ölçeğin tamamına ilişkin iç tutarlılık güvenilirlik katsayısı ise 0.84 olarak elde edilmiştir. Büyüköztürk'e (2009) göre; psikolojik testler için hesaplanan güvenilirlik katsayısının 0.70 ve daha yüksek olması test puanlarının güvenilirliği için yeterli görülmektedir. Bulgular, Enstrüman Öğrenimindeki Başarı Hedefi Yönelimleri Ölçeği'nin piyano öğrenimine uyarlanmasıyla oluşturulan ölçek için hesaplanan güvenilirlik katsayılarının ölçeğin her bir alt boyutunun ve tamamının güvenilirliğe sahip olduğunu dolayısıyla maddelerin ölçülmek istenen yapıyı birbiriyle tutarlı bir şekilde ölçebildiğini ortaya koymaktadır.

Sonuç ve Öneriler

Bu çalışmada Enstrüman Öğrenimindeki Başarı Hedefi Yönelimleri Ölçeği'nin piyano öğrenimi için yapısal geçerlilik ve güvenilirlik durumu incelenmiştir. Çalışmadan elde edilen sonuçlara göre; piyano öğrenimine uyarlanan ölçeğin öğrenme yaklaşma hedefi yönelimi boyutunu 0.81'lik bir yükükle "Piyano dersinde verilen etüdü/eseri teknik ve müzikal açıdan tam anlamıyla öğrenmeyi amaçlarım" maddesinin en iyi açıkladığı görülmüştür (Bkz. Ek 1, madde 21). Ölçeğin öğrenme kaçınma hedefi yönelimi boyutunu ise 0.83'lük bir yükükle en iyi "Piyanoda çalıştığım etüde/esere teknik/müzikal bütün yönleriyle hâkim olamamaktan kaçınıyorum" maddesinin açıkladığı belirlenmiştir (Bkz. Ek 1, madde 16). Ölçeğin performans yaklaşma hedefi yönelimi boyutunu 0.82'lik bir yükükle en iyi "Piyanoda okulumuzda piyano çalan diğer öğrencilerden daha iyi olmak benim için önemlidir" maddesinin açıkladığı tespit edilmiştir (Bkz. Ek 1, madde 18). Son olarak ölçeğin performans kaçınma hedefi yönelimi boyutunu en iyi açıklayan maddenin 0.83'lük bir yükükle "Piyanoya çalışmamın önemli bir nedeni kendimi rezil etmek istememdir" maddesi olduğu bulunmuştur (Bkz. Ek 1, madde 12).

Çalışma verilerinin doğrulayıcı faktör analizinden elde edilen bulgulara göre; piyano öğrenimine uyarlanan ölçeğin Ki-kare/Serbestlik Derecesi (χ^2/sd) oranı 2.30, Düzeltilmiş Uyum İyiliği İndeksi (AGFI) değeri 0.90 ve Uyum İyiliği İndeksi (GFI) değeri 0.92 olarak belirlenmiştir. Ayrıca ölçeğe ilişkin Tahminin Kök Hata Kareler Ortalaması (RMSEA) değeri 0.053, Ölçeklendirilmemiş Uyum İndeksi (NFI) değeri 0.95, Ölçeklendirilmemiş Uyum İndeksi (NNFI), Karşılaştırılmalı Uyum İndeksi (CFI) ve Artan Uyum İndeksi (IFI) değerleri ise 0.97 bulunmuştur. Bulgulardan elde edilen sonuçlar, çalışma kapsamında kurulan modelin veriyle mükemmel yakın bir uyuma sahip olduğunu göstermiştir. Ölçeğin güvenilirlik analizi sonucunda iç tutarlılık katsayılarının ölçeğin her bir alt boyutunda ve tamamında 0.70 ve üzerinde bulunması ise ölçeğin güvenilir bir ölçek olduğunu ortaya koymuştur. Sonuç olarak; Enstrüman Öğrenimindeki Başarı Hedefi Yönelimleri Ölçeği'nin piyano öğrenimi için geçerli ve güvenilir bir ölçek olduğu tespit edilmiştir.

Bu ölçeğin araştırmacılar için güçlü bir veri toplama aracı olacağı düşünülmektedir. Bunun için ölçeğin farklı örneklem gruplarına uygulanarak geçerlilik ve güvenilirlik çalışmalarının yinelenmesi önemlidir. Araştırmacılar piyano öğrenimindeki başarı hedefi yönelimleri yapısıyla ilişkili olabilecek öğrenme yaklaşımları ve stratejileri, öz yeterlilik, yaşam doyumu gibi yapılarla bu yapı arasındaki ilişkileri inceledikleri yeni çalışmalarını gerçekleştirebilir ve böylece piyano öğrenimindeki başarı hedefi yönelimleri yapısı ile farklı yapılar arasındaki bağlamsal ipuçlarına erişebilir.

Kaynaklar

- Akın, A., & Çetin, B. (2007). Başarı yönelimleri ölçeği: Geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Eurasian Journal of Educational Research*, 26, 1-12.
- Ames, C. (1992). Classrooms: Goals, structures and student motivation. *Journal of Educational Psychology*, 84, s.261-271.
- Arslan, S., & Akın, A. (2015). 2x2 Başarı yönelimleri ölçeği (revize formu): Geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Sakarya University Journal of Education*, 5(1), s.7-15.
- Aydiner-Uygun, M. (2016). Çalgıdaki başarı hedefi yönelimi ölçeğinin geliştirilmesi. *Müzikte Performans, Uluslararası Müzik Sempozyumu Tam Metin Kitabı*, s.371-384.
- Aydiner-Uygun, M. (2018) Enstrüman öğrenimindeki başarı hedefi yönelimleri ölçeğinin doğrulayıcı faktör analizi. IV. Uluslararası Çağdaş Eğitim Araştırmaları Kongresi, 4-7 Ekim 2018, Bodrum, Muğla.
- Aydiner-Uygun, M. (2019). Müzisyenlerin enstrüman öğrenimindeki psikolojik faktörler: Başarı hedefi yönelimleri, öğrenme yaklaşımları ve stratejiler. Konya: Eğitim Yayınevi.
- Büyüköztürk, Ş. (2009). Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı. Ankara: Pegem Yayınları.
- Duyan, V., & Gelbal, S. (2008). Sosyal sorun çözme envanterinin Türkçeye uyarlama çalışması. *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 19(1), s.7-28.
- Dweck, C. S. (1986). Motivational processes affecting learning. *American Psychologist*, 41(10), s.1040-1048.
- Elliot, A. J. (1999). Approach and avoidance motivation and achievement goals. *Educational Psychologist*, 34(3), s.169-189.
- Elliot, A. J., & McGregor, H. A. (2001). A 2x2 achievement goal framework. *Journal of Personality and Social Psychology*, 80(3), s.501-519.
- Elliot, A. J., & Thrash, T. M. (2001). Achievement goals and hierarchical model of achievement motivation. *Educational Psychology Review*. 13(2), s.139-156.
- Erkorkmaz, Ü., Etikan, İ., Demir, O., Özdamar, K. & Sanisoğlu, S. Y. (2013). Doğrulayıcı faktör analizi ve uyum indeksleri. *Türkiye Klinikleri J Med Sci*, 33(1), s.210-223.
- Haraackiewicz, J. M., Barron, K. E., Pintrich, P. R., Elliot, A. J. & Thrash, T. M. (2002). Revision of achievement goal theory: Necessary and illuminating. *Journal of Educational Psychology*, 94(3), s.638-645.
- Jöreskog, K. & Sörbom, D. (1993). LISREL 8: Structural equation modeling with the SIMPLIS command language. Chicago, IL: Scientific Software International Inc.
- Lacaille, N., Koestner, R. & Gaudreau, P. (2007). On the value of intrinsic rather than traditional achievement goals for performing artists: A short-term prospective study. *International Journal of Music Education*, 25(3), s.245-257.
- Matthews, W. K., & Kitsantas, A. (2012). The role of the conductor's goal orientation and use of shared performance cues on collegiate instrumentalists' motivational beliefs and performance in large musical ensembles. *Psychology of Music*, 41 (5), s.630-646.
- Mentiş-Köksoy, A. & Aydiner-Uygun, M. (2018). Examining the achievement goal orientation levels of Turkish pre-service music teachers. *International Journal of Music Education*, 36(3), s.313-333.
- Midgley, C., Kaplan, A., Middleton, M., Maehr, M. L., Urdan, T., Anderman, L. H., Anderman, E. & Roeser, R. (1998). The development and validation of scales assessing students' achievement goal orientations. *Contemporary Educational Psychology*, 23, s.113-131.
- Miksza, P. (2009). An investigation of the 2x2 achievement goal framework in the context of instrumental music. In L. K. Thompson and M. R. Campbell (Eds.), *Research perspectives: Thought and practice in music education* (pp. 81-100). Charlotte, NC: Information Age Publishing.
- Miksza, P. (2011). Relationships among achievement goal motivation, impulsivity, and the music practice of collegiate brass and woodwind players. *Psychology of Music*, 39(1), s.50-67.
- Miksza, P., Tan, L. & Dye, C. (2016). Achievement motivation for band: A cross-cultural examination of the 2x2 achievement goal motivation framework. *Psychology of Music*, 44(6), s.1372-1388.
- Nicholls, J. G. (1984). Achievement motivation: Conceptions of ability, subjective experience, task choice and performance. *Psychological Review*, 91(3), s.328-346.
- Nielsen, S. G. (2008). Achievement goals, learning strategies and instrumental performance. *Music Education Research*, 10(2), s.235-247.
- Smith, B. P. (2005). Goal orientation, implicit theory of ability, and collegiate instrumental music practice. *Psychology of Music*, 33(1), s.36-57.

Tabachnick, B. G., & Fidell, L. S. (2006). Using multivariate statistics (5th ed.). New York: Allyn and Bacon.
Yılmaz, V. & Çelik, H. E. (2009). LISREL ile yapısal eşitlik modellemesi-1. Ankara: Pegem Akademi.

EK 1: Piyano Öğrenimindeki Başarı Hedefi Yönelimleri Ölçeği
Piyano dersim süresince mümkün olduğu kadar çok şey öğrenmeyi amaçlarım.